

NVE
nve@nve.no
v/Erlend Støle Hansen

Deres ref.: 201000184
Vår ref.: JOV
Dato: 22.04.2016

KOMMENTARER TIL HØRINGSUTTALELSER – HAUGAELVA KRAFTVERK, GLOPPEN KOMMUNE, SOGN- OG FJORDANE

NGK Utbygging AS har fått åtte innkomne høringsuttalelser til Haugaelva kraftverk fra følgende instanser: Gloppen kommune, Fylkesmannen i Sogn og Fjordane, Kystverket vest, Mattilsynet, Naturvernforbundet, Sogn og Fjordane fylkeskommune, SFE Nett og Sogn og Fjordane Turlag. I de etterfølgende avsnitt kommenteres høringsuttalelsene fra vår side.

Gloppen kommune

«...Gloppen kommunestyre meiner omsøkt utbygging av Haugaelva i Eimhjellen har negative konsekvensar på opplevingsverdien av vassdraget, men at plasseringa er slik at dette likevel kan aksepteraast. Kommunestyret har difor ikkje avgjerande merknader til søknaden.»

NGK-U er enig i kommunens uttalelse og tar denne til etterretning. NGK-U ønsker en god dialog med kommunen videre i prosessen, noe NGK-U har god erfaring med fra tidligere prosjekt.

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane

Konklusjonen fra Fylkesmannen er som følger:

«.....Eit Haugaelva kraftverk vil redusere vassføringa i ein rekrutteringselv for storaure og i ein foss som er eit godt synleg landskapselement. Røryrgata og anleggsveggar vil føre til inngrep i ein gamal barskog (lokalt viktig – C) som vert synlege frå ein tursti inn i eit regionalt viktig friluftsområde. Eit utbyggingsalternativ der avløpsvatnet frå kraftstasjonen vert tilbakeført til elva ovanfor eller ved vandringshinder for storaure, vil oppretthalde produksjonspotensialet for storaure og ikkje medføre inngrep i naturtypelokaliteten. I så fall reknar vi med at vassvegen må leggjast i tunnel, sidan ei røryrgate truleg vil føre til for store inngrep i den bratte lia med fossen som eit viktig landskapselement.

Fylkesmannen meiner difor det bør utgreiast eit alternativ der vatnet vert tilbakeført til elva ovanfor eller ved vandringshinder for storaure. Dersom eit slikt alternativ er uaktuelt av tekniske årsaker, vil vi, under gitte føresetnader, likevel ikkje rå frå at det vert gjeve konsesjon til alternativet det er søkt om:

- minstevassføringa for sommarperioden må aukast til 90 l/s (2*5-persentil)
- skade på gyte- og oppvekstområde for storaure i Storelva (på grunn av redusert vassføring) må kunne kompenseraast gjennom habitatfremjande tiltak

- røyrгатetraseen gjennom barskoglokaliteten må leggjast utanom gamle furu- og bjørketre, og elles følgje anleggsvegen heile strekninga (for å unngå å måtte byggje mange mellombelse tverrvegar inn mot røyrгата)
- det må stillast krav om god terrengtilpassing og tilstelling etterpå»

NGK-U tar Fylkesmannens uttalelse til etterretning. Ved å se på vannføringskurver og variasjon fra år til år så er Haugaelva i tørre år allerede under tilsiget fra restfeltet i et middels år. Slik er naturens gang, og i slike år så vil det ikke være noen forskjell da kraftverket uansett må stoppes ved så lave vannføringer. Varighetskurven viser også at det vil være overløp ca. 10 % av årets timer, om lag 38 dager i et gjennomsnittlig år. I disse periodene så vil det være vesentlig større vannføring i elva enn slukeevne, og slik sett vil den naturlige dynamikken bli opprettholdt. Elva vil selvfølgelig gå litt raskere ned mot slutten av flomperioder enn i dagens situasjon. Ved å øke minstevannsføringen til 90 l/s så oppnår man to ting: - mindre kraftproduksjon og mer vann i elva i noen perioder. Anlegg med peltoneturbin vil ikke kunne kjøres lenger ned enn mot 5 % av maks. slukeevne, dvs. $0,75 * 5\% = 37 \text{ l}$. Ved å slippe minstevannsføring på 90 l/s så vil ikke kraftverket produsere før vannføringen er over 127 l/s. I Sommermånedene hvor det er såpass tilsig så vil ikke dette være angjørende for lønnsomheten i anlegget. NGK-U mener uansett at slikt ikke har noe for seg før 1. juni, da mai har flomvannføringer uansett og i begynnelsen av mai kan det være veldig lite tilsig i høyfjellet. NGK-U har også erfaringer med automatisk regulering av minstevannsføringslipp (ref. Nyvikelva) og en slik løsning gjør at man kan endre minstevannsføringen fjernt, slik at man kan slippe minstevann når det er behov, slik at denne ikke må være absolutt mellom 1. mai og 1 oktober. Vinterstid mener NGK-U at det er mindre behov for store slipp av minstevann da fossene ofte fryser til og det ikke er stor vekstsesong uansett. NGK-U vil dermed oppfordre NVE til å se på reglementet for slipp av minstevannsføring etter behovet, og ikke bare skjønnsmessig. Reguleringsmulighetene som er der gir muligheter for tilpasninger når det trengs – og ved å bygge ut et vassdrag så bør man utnytte ressursen godt, samtidig som man tar vare på de verdiene og kvalitetene som har behov for minstevannsføring i elva.

Ang. anleggsveg: NGK-U tilstreber å ha anleggsveg langs rørtraseen og ikke stikkveier. NGK-U ønsker å opprettholde dagens alternativ, da det allerede er gjort inngrep her i form av traktorveg. Denne vil bli benyttet til transport opp mot rørtrase og inntak, og det vil losses av det traktorveg kommer inntil rørtrase, altså ikke mange nye stikkveier. Terrengtilpassing og tilstelning er noe NGK-U tilstreber å gjøre på alle anlegg. Topplag/frølag i terrenget legges tilsiden under arbeidet og legges tilbake slik at revegetering skal gå raskt.

SFE Nett

Utdrag fra epost fra SFE nett til NVE:

«.....SFE Nett har ingen merknadar til sjølve kraftverka, men vil her gje ei kort orientering om nettilhøva. Kraftverka i Hyen (Haugaelva, Kaldeelva, Øyrane, Røyrvik, Ommedal og Solheim)

Dagens nett ut frå Hyen er fullt utnytta (restkapasitet $\leq 1\text{MW}$). SFE Nett har i, samband med søknaden om Gjengedal kraftverk, søkt konsesjon for ny 132kV leidning frå Storebru via Skogheim/Åsane og fram til Gjengedal. Det er og søkt om ny trafostasjon ved Skogheim/Åsane som vil gje rom for tilknytning av dei konsesjonssøkte kraftverka. I tillegg vil det være nødvendig med forsterking av lokalt 22kV nett. Omfanget av dette vil avhenge av framtidig utbyggingsvolum”

NGK-U er klar over nettsituasjonen i Gloppen og følger utviklingen av dette nøye, da spesielt Gjengedal kraftverk som sannsynligvis blir den utløsende faktoren her.

Mattilsynet

Mattilsynet har ingen merknader til søknaden, men vi minner om at det ved utbyggingsprosjekt er det viktig at det blir tatt hensyn til vannforekomstene i alle prosjektfasene. Spesielt viktig er dette i områder der arbeid kan påvirke råvannskildene til vannverk. Det oppfordres til å utarbeide planer for å sikre lavest mulig avrenning fra anleggsarbeidet til resipient.

NGK-U tar uttalelsen til mattilsynet til etterretning. NGK-U følger de lover og regler som gjelder og har fra tidligere god erfaring med nullutslipp i utbyggingsprosjekt.

Kystverket vest

NGK-U merker seg at kystverket ikke har noen merknader til søknadene.

Naturvernforbundet i Sogn og Fjordane

Forbundet er kritisk til verdivurderingen av gammel barskog og mener denne burde vært B i stede for C. *NGK-U støtter seg her til biolog som besitter fagkunnskap og kan vurdere dette best.*

Naturvernforbundet mener også at man bør øke minstevannsføringen.
Det vises da til kommentar til Fylkesmannens hørings svar.

Naturvernforbundet tilføyer i konklusjonen at Haugaelva «trulig er av dei minst skadelige i Gloppenpakka»

NGK-U har ikke studert de andre søknadene i pakka utfyllende, men mener også selv at Haugaelva kraftverk vil få beskjedne konsekvenser sett i et nasjonalt perspektiv. NGK-U vil også påpeke viktigheten av haugaelva i forsyningsikkerhetsøyemed, da prosjektet er i tråd med den nye energimeldingens mål om mer produksjon når behovet er størst. Haugaelva har om lag 40 % av årlig produksjon vinterstid, noe som er i tråd med energimeldingen – uten at denne vektlegges nevneverdig i konsesjonsbehandlingsrunden.

Sogn og fjordane fylkeskommune

Fylkeskommunen peker på tre element som er viktig i sin høringsuttalelse.

- Landskap, friluftsliv og turisme.
- Kulturminne fra nyere tid
- Automatisk fredede kulturminner

Landskap, friluftsliv og turisme

«Haugaelva ligg i fjordlandskap ved Storefjorden, men her er ikkje fossar som er markerte som viktige landskapselement, jf. fylkeskommunen sin regionale plan. Hogafossen er synleg frå deler av busetnaden nedanfor, men framstår ikkje som eit spesielt viktig landskapselement. I rapporten om biologisk mangfald er det peika på at eit viktig avbøtande tiltak vil vere å flytte kraftstasjonen slik at avløpsvatnet kan tilbakeførast til elva, helst eit stykke opp frå utløpet i Storefjorden (Eim-hjellevatnet). Ei slik løysing kan ha fordeler med omsyn til fisk, men løysinga er ikkje utgreidd og kan ikkje vurderast av den grunn. Minstevassføring tilsvarande 5-persentil kan akseptast.»

NGK-U sin kommentar:

NGK-U er enig i beskrivelsen av landskapet rundt Haugaelva. NGK-U påpeker at det omsøkte alternativet er det som er prioritert etter en samlet vurdering, da en flytting av stasjon inn mot Eimhjellen vil medføre større naturinngrep enn nødvendig, noe som utbygger har prøvd å minimere med å legge rørtrase der det allerede er traktorvei.

Kulturminne fra nyere tid

«Røyrigata og vegen fram til inntaket ved Utigardstøylen, går opp langs den gamle stølsvegen ved Kleiva, like vest for stølsvollen. I dette området er det vanskeleg å unngå at røyrigate og anleggsvegen kan byggjast utan at det gjer skade på stølsvegen. Gamle stølsvegar er viktige

Side 6 av 7

kulturminne og landskapselement. Frå Utigardstøylen går det gamle vegfarete vidare mot Blånipa. Utigardstøylen utgjer eit heilskapleg kulturmiljø, med stølsvoll, stølshus, tufter, steingarar og andre synlege strukturar i landskapet. Fleire av stølshusa er registrert i SEFRAK-registeret. Stølsområdet har truleg vore i bruk over lang tid og er eit område med potensiale for funn av automatisk freda kulturminne. Røyrigata og tilkomstvegen fram til inntaket, er planlagt like i utkanten av stølsvollen. Ut i frå kulturminneomsyn er utbygginga av tilkomstveg og røyrigate langs den gamle stølsvegen ved Kleiva, ei uheldig løysing.

Haugaelva og ikkje minst Hogafossen, er eit synleg landskaps- og kulturlandskapselement i grenda Eimhjellen. Elvar, fossar og stryk utgjer ein vesentleg del av det heilskaplege landskapsbiletet, både for tilreisande og fastbuande. Hogafossen vert på den måten eit viktig opplevings- og landskapselement i det totale reiselivsproduktet. Eimhjellen er ei grend som er sterkt prega av eit landbruksareal i aktiv drift og der kulturlandskapet utgjer ein mosaikk av opne beitemarker, slåttemark og tradisjonell hagemark og lokale vegar. Med redusert vassføring i elva og fossen, vil opplevingsverdien av kulturlandskapet rundt Eimhjellen verte svekka. Det er vanskeleg å sjå gode avbøtande tiltak i forhold til den planlagde utbygginga.

Dersom det vert gjeve løyve til utbygging, slik at viktige og markerte kulturminne frå nyare tid, etter år 1537, vert direkte eller indirekte råka, må tiltaket justerast på ein slik måte at kulturminna kan takast vare på. Det må ikkje gjerast skade på kulturlandskapselement som geiler, vegar, stein-gardar, bakkereiner, bygningar eller andre synelege spor etter tidlegare landbruksaktivitet i området. Gamle ræser og vegar er også kulturminne og viktige element i landskapet. For å få minst mogeleg synelege spor i landskapet og ei raskare revegetering, er det viktig å nytte naturleg vegetasjon frå staden (torv) til dekking av deponi, vegskråningar og riggområde etter at anlegget er fullført.»

NGK-U sin kommentar:

NGK-U forstår ikkje hvor fylkeskommunen vil med sin arumentasjon, da i forrige avsnitt det står beskrevet at Hogafossen kun er lokalt synlig og «fremstår ikkje som et spesielt viktig landskapselement». Hogafossen vil i flomperioder oppføre seg tilnærmer som dagens situasjon. Minstevannsføringen vil sørge for vannføring der hele året. Tiltaket vil selvfølgelig bli justert og tilpasset kulturminner hvis det påvises slike under planleggingen og gjennomføringen av prosjektet. NGK-U benytter alltid topplag i terrenget til arrondering etter endt anleggsperiode. Dette legges til side når graving starter og legges tilbake etter endt anleggsperiode, slik at man sikrer rask revegetering.

Automatisk fredede kulturminner

På Karineset, like i nærleiken der kraftstasjon med tilhøyrande veg og anleggsområde er planlagt, er det registrert ein sjeldan buplass frå eldre steinalder. Det er registrert få buplassar frå steinalderen i Sogn og Fjordane, men om det vitnar om lite folk her på den tida samanlikna med nabofylka i nord og sør, er vanskeleg å seie. Buplassen er svært utsett for skjemming og øydelegging i forhold til planar om kraftstasjon, veg og generelt anleggsområde her. Det er såleis ikkje tilfelle at «registrerte kulturminne ikke vil bli påvirket av en eventuell utbygging» slik det framgår av søknaden.

Gravhaugen i tilknytning til dyrka mark lenger aust viser at det var gardsbusetnad på Eimhjellen i jernalderen. Gardsdrifta var basert på korndyrking og husdyrhald. Utmarka vart nytta til beiting, støling, sanking av for og utnytting av andre utmarksressursar. Det er rimeleg at det kan ettersporast kulturminne frå denne verksemda i utmarka. Kulturminne eldre enn 1537 er automatisk freda. Først frå 1600-talet er det tilgjengeleg skriftlege kjelder som kan fortelje noko om gardsbusetnaden i bygdene.

Tiltakshavar si undersøkingsplikt, jf. § 9 i Lov om kulturminne, er ikkje oppfylt. Det er dermed ikkje klart i kva grad automatisk freda kulturminne (tidlegare fornminne) blir direkte eller indirekte råka av tiltaka i søknaden. Dersom det blir gjeve konsesjon, må tiltakshavar si undersøkingsplikt gjennomførast i samband med utarbeiding av MTA-plan. Tiltakshavar er ansvarleg for å ta skriftleg kontakt med Kulturavdelinga i fylkeskommunen i samband med undersøkingsplikta. Dersom det blir gjeve konsesjon, ber vi om at NVE set dette inn i konsesjonsvilkåra. Ei registrering må gjerast på snø- og telefri mark. Det må takast kontakt med Kulturavdelinga i god tid før arbeidet kan gjennomførast og bereknast tilstrekkeleg tid til evet. etterfølgjande arbeid. Tiltak og anleggs-verksemd må tilpassast kulturminne og kulturminneområde.

Krav om oppfølging av tiltakshavar si undersøkingsplikt, jf. § 9 i samband med utarbeiding av MTA-plan, må settast som konsesjonsvilkår.

NGK-U sin kommentar: NGK-U var ikke klar over dette og vil selvfølgelig tilpasse seg kulturminnet, slik at dette ikke blir berørt. At hele Karineset er et kulturminne som skal fredes for all fremtidig utbygging kan vel ikke fylkeskommunen mene? Hva med fremtidige skogsveier, hyttebygginger, nydyrking av jord o.l.? NGK-U vil uansett ta fylkesmannens innspill til følge videre i planleggingen. NGK-U vil også kunne påta seg å sette opp et infoskilt ved kraftstasjonen om tidligere bebyggelse på karineset – som et avbøtende tiltak. Dette for å vise at det er mulig med ny industri kombinert med gamle kulturminner.

Vurdering og konklusjon.

«Bygging av kraftstasjon, veg og anleggsverksemd på Karineset vil medføre stor fare for skjemming eller øydelegging av det automatisk freda kulturminnet her. Vurdert ut frå Side 7 av 7 landskaps-omsyn og fisk i elva er den omsøkte utbygginga også konfliktfylt. Fylkesrådmannen vil difor rå i frå at det vert gitt løyve i tråd med søknaden.»

NGK-U sin kommentar:

NGK-U merker seg at uttalelsen går ut på ødeleggelse av kulturminnet på Karineset. Dette vil NGK-U gå i dialog med fylkeskommunen om ved en evt. konsesjon slik at prosjektet blir godt tilpasset og at kulturminnet ikke blir berørt. NGK-U ønsker å skape en utvikling i lokalsamfunnet uten at det må være altfor konfliktfylt. NGK-U ønsker å tilpasse prosjektet, herunder å flytte kraftstasjon til en av sidene hvis dagens plassering er i direkte konflikt med kulturminnet. NGK-U er åpen for dialog og mener at ny industri og kulturminner ikke er noen motsetninger, men fint kan kombineres i samme lokalmiljø.

Sogn og fjordane turlag

Turlaget mener at konsesjon kan gir på oppgitte vilkår som å senke slukeevne til 150 % av middelvannføring, samt å øke minstevannsføringen.

NGK-U sin kommentar:

NGK-U takker S&F turlag for positivt hørings svar og tar dette til etterretning. NGK-U ønsker å opprettholde sin søknad om slukeevne, da det stort sett er i flomperioder denne er aktuell uansett og det stort sett er i perioden når vårflommen går ned at elva vil få noe redusert vannføring. Med tilstrekkelig minstevannsføring for å ivareta elvas verdier så mener NGK-U at prosjektet kan gjennomføres uten store konsekvenser.

Med vennlig hilsen

Jon Olav Volden

Prosjektleder

NGK Utbygging AS

iov@norskgrokkraft.no

Mobil: +47 97 16 14 27